הפניקס פנסיה וגמל בע"מ

דוח הדירקטוריון

ליום 31 במרס 2011

תוכן העניינים

	דף
תאור תמציתי של קרנות הפנסיה, קופות הגמל והחברה המנהלת	3-5
תאור הסביבה העסקית	5-12
מצב כספי קרנות פנסיה	12-15
תוצאות הפעולות	15-18
תחזית זרמי כספים	18
השפעות אירועים והתפתחויות חיצוניים לענף הפנסיה	19-21

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב-31 במרס, 2011 מבטא את השינויים העיקריים במצב העסקי של הפניקס פנסיה וגמל בע"מ ("החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2010, אשר פורסם ביום 17 במרס, 2011.

דוח הדירקטוריון כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח- 1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בקופה במועד הדוח וכולל הערכות של הקופה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "הקופה מעריכה", "הקופה סבורה", "צפוי/ה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

1. תאור תמציתי של קרנות הפנסיה, קופות הגמל והחברה המנהלת

החברה המנהלת

הפניקס פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה פרטית העוסקת בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל (ראה להלן). החברה התאגדה ביום 21 בדצמבר 1992, והיא בבעלות מלאה של הפניקס חברה לביטוח בע"מ (להלן: "הפניקס ביטוח") מקבוצת הפניקס אחזקות בע"מ (להלן: "קבוצת הפניקס" או "הקבוצה" או "הפניקס אחזקות"). לחברה רישיון לעסוק בביטוח פנסיוני ואישורים לניהול קופות גמל לקצבה, המאפשרים לה להפעיל קרנות פנסיה מסוג קרן פנסיה חדשה מקיפה, קרן פנסיה חדשה כללית וכן קופות גמל כפי שמפורט להלן.

החל מיום 1 בינואר, 2010 הועברו לחברה קופות הגמל שנוהלו בנאמנות על ידי הפניקס גמל בע"מ (להלן: "הפניקס גמל"), כך שהחברה מנהלת בנאמנות מלבד קרנות פנסיה גם את קופות הגמל שהועברו.

קרנות הפנסיה

הפניקס פנסיה מקיפה (להלן: "קרן מקיפה")
פועלת כקרן תשואה, דהיינו, קרן בה זכויותיו של המבוטח נקבעות על פי הצבירה האישית שלו בהתאם לשנת לידה, גיל , מין, התשואות על נכסי הקרן, ומנגנון עדכון זכויות לפי תוצאות הדוח האקטוארי. עמית מבוטח בביטוח מקיף לנכות שאירים וזקנה.

הפניקס פנסיה כללית (להלן: "קרן כללית") פועלת כקרן תשואה במסלול יסוד. קרן זו מיועדת בעיקר לצבירת חיסכון לגיל פרישה מרמות שכר העולות על "תקרות ההפקדה החודשית" המותרת בקרן פנסיה מקיפה, כהגדרתה בתקנות מס הכנסה, או הפקדות חד פעמיות.
הקרן הכללית מקנה זכויות לזיקנה בלבד. על פי תקנון קרן כללית המבוטח זכאי לפנסיית זקנה מגיל הפרישה לכל החיים. תוכנית זו אינה זכאית לאג"ח מיועדות מסוג ערד וכללי ההשקעה החלים עליה הם הכללים החלים על קופות הגמל.

קופות הגמל

הפניקס השתלמות: הוקמה בדצמבר 2003. קופת גמל מסלולית, המיועדת לתשלום דמי השתלמות לעובדים, לעצמאים, לחברי קיבוץ, לחברי מושב שיתופי או למוטבים לפי התקנון. לקופה כיום שלושה מסלולים: מסלול כללי, מסלול ללא מניות ומסלול מניתי. העמית רשאי לבחור במסלולי ההשקעה בהם יושקעו כספיו. במהלך שנת 2009 נפתח מסלול שיטת הפניקס בקופה.

הפניקס מרכזית: הוקמה בדצמבר 2003. קופת גמל מרכזית לפיצויים, שעמיתיה הם מעבידים בלבד, ומיועדת לתשלום פיצויים לעובדים שכירים, בהתאם לחוק פיצויי פיטורים תשכ"ג-1963. לקופה זו אין מסלולי השקעה והכספים מושקעים לפי שיקול דעת החברה וועדת ההשקעות. הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה) מוזגה עם הקופה ביום 1 ביולי, 2010.

הפניקס תגמולים ופיצויים: החלה פעילותה במאי 2004. קופת גמל מסלולית, המיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובדים שכירים ולעצמאיים. לקופה שלושה מסלולים מסלול כללי, מסלול ללא מניות ומסלול מניתי. במהלך שנת 2009 נפתח מסלול שיטת הפניקס בקופה. הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה) מוזגה עם המסלול הכללי של הקופה ביום 1 ביולי, 2010.

הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה): הינה קופת גמל סגורה בפני עמיתים חדשים מיום 1 בינואר, 2006. הקופה הינה קופת גמל שעמיתיה הם מעבידים בלבד, ומיועדת לתשלום פיצויים לעובדים. הפניקס ביטוח ערבה לעמיתי הפניקס מרכזית לפיצויים כך שסכומים שיוחזרו להם לא יפחתו בשום מקרה מהסכומים שהופקדו על-ידם בקופות. הקופה מוזגה עם הפניקס תגמולים ופיצויים מסלול כללי ביום 1 ביולי, 2010.

הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה): הינה קופת גמל סגורה בפני עמיתים חדשים מיום 1 בינואר, 2006. הקופה מיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובד. הפניקס ביטוח ערבה לעמיתי הפניקס תגמולים ופיצויים כך שסכומים שיוחזרו להם לא יפחתו בשום מקרה מהסכומים שהופקדו על-ידם בקופות. הקופה מוזגה עם הפניקס מרכזית ביום 1 ביולי, 2010.

עמית תגמולים ופיצויים (להלן: עמית גמל"): הוקמה בשנת 1952 כקופה תאגידית והחל מיום 1 בינואר,2009 מנוהלת הקופה על-ידי החברה. הקופה מיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובדים שכירים ועצמאיים. ישנה הבחנה בין עמיתים שהצטרפו לפני 31 בדצמבר, 2007 ועמיתים שהצטרפו לאחר מכן לעניין דמי ניהול.

1. להלן מספר חשבונות העמיתים של קופות הגמל המנוהלים על ידי החברה נכון ליום 31 במרס , 2011:

	עמיתים		
	שכירים	עצמאים / מעבידים	סך הכל
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול כללי	6,487	2,967	9,454
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול מנייתי	273	390	663
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול ללא מניות	375	232	607
הפניקס השתלמות - מסלול כללי	12,798	4,284	17,082
הפניקס השתלמות - מסלול מנייתי	1,172	574	1,746
הפניקס השתלמות - מסלול ללא מניות	1,020	347	1,367
עמית קופה לתגמולים ופיצויים	467	86	553
הפניקס מרכזית	-	492	492
	22,592	8,880	31,472

2. להלן פירוט היקף הנכסים נטו של קופות הגמל המנוהלים על ידי החברה המנהלת נכון ליום 31 במרס, 2011:

	היקף נכסים (אלפי ש"ח)
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול כללי	284,838
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול מנייתי	18,799
הפניקס פיצויים ותגמולים - מסלול ללא מניות	26,637
הפניקס השתלמות - מסלול כללי	465,439
הפניקס השתלמות - מסלול מנייתי	55,579
הפניקס השתלמות - מסלול ללא מניות	36,891
עמית קופה לתגמולים ופיצויים	51,139
הפניקס מרכזית	60,361
	999,683

תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי

תחום הפעילות של החברה הינו ביטוח פנסיוני, באמצעות קרנות הפנסיה שבניהולה. בהתאם לכך, לקרן עמיתים שכירים ועצמאיים מכל המגזרים במשק.

תפעול

החל מ- 1.1.2011 בטל הסכם התפעול בין החברה לבין עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ (להלן: "עמית") שהיה בתוקף משנת 1993 (להלן: "**הסכם הניהול**"). החברה נותנת מיום 1.1.2011 שירותי תפעול להפניקס פנסיה חברה לניהול קרנות פנסיה מאוזנות בע"מ.

הרכב הכנסות בתקופת הדוח - הקרן המקיפה

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
הכנסות (הפסדים)			
ממזומנים ושווי מזומנים	463	355	2,561
מהשקעות:			
ניירות ערך שאינם סחירים	29,671	11,079	79,041
ניירות ערך סחירים	424	60,360	189,952
פקדונות והלוואות	2,252	(97)	17,697
	32,347	71,342	286,690
הכנסות אחרות, נטו	426	325	2,213
סך כל ההכנסות	33,236	72,022	291,464
הוצאות			
דמי ניהול	15,547	11,391	53,757
עמלות ניהול השקעות	733	179	2,914
מיסים	-	-	-
סך כל ההוצאות	16,280	11,570	56,671
עודף הכנסות, נטו	16,956	60,452	234,793

הרכב הכנסות בתקופת הדוח - הקרן הכללית

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
הכנסות (הפסדים)			
ממזומנים ושווי מזומנים	14	7	80
מהשקעות:			
מניירות ערך שאינם סחירים	8	39	(18)
מניירות ערך סחירים	(61)	1,020	3,465
	(53)	1,059	3,447
הפסדים אחרים	44	4	(14)
סך כל ההכנסות	5	1,070	3,513
הוצאות			
דמי ניהול	199	140	665
עמלות ניהול השקעות	11	1	42
	210	141	707
עודף הכנסות, נטו - מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה	(205)	929	2,806

התפתחות או שינויים מהותיים בהסכמי ביטוח משנה
קרן הפנסיה המקיפה החדשה פועלת על בסיס עקרון ההדדיות והאיזון האקטוארי. במקרה של אירועים יוצאי דופן עלולים המבוטחים להיפגע. ביטוח המשנה נועד להגן על הקרן והמבוטחים בקרות אירועים יוצאי דופן. בקרנות פנסיה מקיפות קטנות ביטוח המשנה מקטין חשיפה לסיכונים כאמור.
לתנאי ההתקשרויות עם מבטחי משנה יש השפעה על רווחיות החברות המנהלות.

החברה החליטה לרכוש מכספה ביטוח משנה לפניקס פנסיה מקיפה בגין אירועי קטסטרופה במסגרת מדיניות ניהול סיכונים של החברה, ומשלמת בתמורה בגין חלקה היחסי בכיסוי הנרכש על-ידי הפניקס ביטוח. ההתקשרות הישירה עם מבטחי המשנה נעשית על-ידי הפניקס ביטוח, וביטוח המשנה חל במשותף על ענפי ביטוח חיים וקרן הפנסיה.

ביטוח המשנה של החברה נרכש באמצעות הפניקס ביטוח לתקופה קצובה, וניתן לביטול בהודעה מראש לגבי ביטוחים עתידיים בלבד. החברה אינה מקבלת עמלה מכוח הסכם ביטוח המשנה.

מלבד הגדלת השייר החל מינואר 2010, לא היו שינויים מהותיים נוספים בהסכם ביטוח המשנה בתקופת הדוח ועד מועד הגשתו.

אירועים מיוחדים בתקופת הדוח

1. שינויים בתקנון הפניקס פנסיה מקיפה.
החברה הגישה בקשה לשינויים בתקנון המתחייבים מחוזר האוצר בעניין נוהל בירור ויישוב תביעות וכן תיקוני עריכה.

2. שינויים בתקנון הפניקס פנסיה כללית
החברה הגישה בקשה לשינויים בתקנון המתחייבים מחוזר האוצר בעניין נוהל בירור ויישוב תביעות וכן תיקוני עריכה.

3. מערכת מיכון
"מערכת מסלול" שהוטמעה בחברה בחודש אפריל 2010, בתחולה רטרואקטיבית לינואר 2010, מנהלת את הזכויות באופן שוטף בהתאם לתקנון והיתרות מחושבות באופן שוטף. באפריל 2011 הסתיים תהליך ההסבה ל"מערכת מסלול" של התהליכים התפעוליים כגון: פדיון, הפקה , שינויים וכד'

4. הון ודרישות הון
בחודש ינואר 2011 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת), התשס"ט-2009 וכן טיוטת חוזר בדבר דרישות ההון מחברות מנהלות (להלן - "ההוראות").

בהתאם להוראות מוצע להרחיב את דרישות ההון מחברות מנהלות. דרישות ההון החדשות תכלולנה דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון עצמי התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. כמו כן היא תידרש להעמיד הון נוסף בגין חברות מנהלות נשלטות ובגין סכום הנכסים המוחזקים בניגוד להוראות דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש או בניגוד להוראות הממונה, בין השאר תידרש החזקה של נכסים נזילים בשיעור של 70% לפחות מההון העצמי המזערי הנדרש וכן קיים איסור על החזקת מוניטין כנגדו.
חברה מנהלת תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם הונה העצמי הוא לפחות בגובה ההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות אלה.

הטיוטות כוללות הוראות מעבר להשלמת ההון עד ליום 31 בדצמבר, 2014.

להערכת החברה, ככל שתאומצנה הדרישות האמורות במתכונתן הנוכחית, דרישות ההון מהחברה בגין ההוראות האמורות תגדלנה בכ- 10.8 מיליון ש"ח.

5. שומות מס
פקיד השומה הוציא לחברה שומות מס לשנים 2004 עד 2007 בהן הוספו לחברה הכנסות בגין תיאום הוצאות רכישה נדחות.
החברה השיגה על שומות אלו במהלך חודש ינואר 2009.
פקיד השומה דחה את טענות החברה, ולפיכך לאור המחלוקת ובשל אי ההסכמות הוצאה לחברה ביום 24 בדצמבר, 2009 שומות בצווים בגין השנים האמורות לעיל.
ביום 19 בינואר, 2010 הגישה החברה ערעור לבית המשפט בגין הצווים שהוצאו. ביום 14 במרס 2011 חתמו הצדדים על הסכם שומות לשנים הנ"ל.

הסכמים מהותיים

1. החברה מקבלת שירותי השקעות מחברת הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ. בינואר 2008 חודש ההסכם עד ליום 31 בדצמבר, 2008 ובחודש דצמבר 2008 הוארך עד ליום 31 בדצמבר, 2009.
ביום 31 בדצמבר, 2009 הוארך ההסכם לתקופה נוספת והתשלום החודשי עומד על 50 אלפי ש"ח, הכולל גם מתן שירותי השקעות בגין קופות הגמל וקרנות ההשתלמות שעברו.

2. החברה שוכרת מחברת האם משרדים . בהתאם להסכם שנחתם בינואר 2006 התמורה היתה כ- 22 אלפי ש"ח בחודש. ביום 1 בינואר, 2009 נחתם הסכם חדש בין הצדדים בו

נקבע כי התמורה תהיה כ- 46 אלפי ש"ח בחודש, בהתאם לשטח המושכר החדש. ההסכם בין הצדדים מוארך באופן אוטומטי, כל עוד לא הביע אחד הצדדים את רצונו לסיום ההסכם. החל מ 1 לינואר 2010 החברה משלמת בנוסף סך של כ-33 אלפי ₪ בגין השטח שמושכר לפעילות הגמל .

3. בהתאם להסכם שנחתם ביוני 2008 בין החברה לבין היועצת המשפטית של החברה, מקבלת החברה שרותי יעוץ משפטי תמורת תשלום חודשי בסך כ- 21 אלפי ש"ח בצירוף מע"מ. תקופת ההסכם היא ל- 18 חודשים מיום חתימתו. ביום 3 בינואר, 2010 הוארך ההסכם.

4. בהתאם להסכם שנחתם באוגוסט 2007 בין החברה לחברת קשר ליס א קאר בע"מ, מקבלת החברה שרותי ליסינג תפעולי עבור רכבי החברה תמורת מחירים שנקבעו במסגרת נספח להסכם.

5. החברה מקבלת שירותי תפעול מחברת האם הכוללים בין היתר, כספים וחשבות, מינהל ולוגיסטיקה, מחשוב ועיבוד נתונים, תפעול ומכירות.
החל משנת 2009 החברה משלמת דמי תפעול בשיעור של כ- 0.15% (משנת 2010 - 0.20%) מהיקף הנכסים של הקרן המקיפה והקרן הכללית. בנוסף שילמה החברה בשנת 2010 דמי תפעול בשיעור של 0.05% מנכסי עמית קרן פנסיה.

6. ביום 1 ביוני, 2005 נחתם הסכם בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין הפניקס גמל בע"מ לפיו הבנק ייתן לפניקס גמל בע"מ שירותי ניהול חשבונות העמיתים בקופות הגמל בתמורה לדמי ניהול חודשיים בשיעור של 0.125% לשנה משווי סך כל נכסי הקופות המנוהלות על ידי הפניקס גמל בע"מ ועד לשווי נכסים של חצי מיליארד ש"ח. מיתרת שווי הנכסים שמעל חצי מיליארד ש"ח תשלם הפניקס גמל בע"מ דמי ניהול חודשיים בשיעור של 0.1% לשנה.
ביום 22 באפריל, 2009 נחתם הסכם תפעול חדש בין בנק מזרחי טפחות בע"מ לבין הפניקס גמל בע"מ לפיו הבנק ייתן לפניקס גמל בע"מ שירותי ניהול חשבונות העמיתים בקופות הגמל בתמורה לדמי ניהול חודשיים בשיעור של 0.1% לשנה משווי סך כל נכסי הקופות המנוהלות על ידי הפניקס גמל בע"מ. דמי התפעול יחושבו על פי דוח היקף הנכסים הנכון לסוף חודש החיוב וזאת לתקופה מינואר 2009.
ביום 1 בינואר, 2010 ההתקשרות הומחאה לחברה בהמשך להעברת ניהול קופות הגמל (לפרטים נוספים ראה באור 1 ב').
ביום 23 בפברואר, 2011 הוארך ההסכם עד ליום 31 בדצמבר, 2011.

8. ביום 23 במרס, 2011 חתמה החברה הסכם למתן שירותי תפעול עם הפניקס פנסיה חברה לניהול קרנות פנסיה מאוזנות בע"מ (להלן – הפניקס מאוזנות).
במסגרת ההסכם תעניק החברה לפניקס מאוזנות את שירותי התפעול הנדרשים לניהולה של קרן הפנסיה הותיקה עמית בהתאם להסדר התחיקתי.
בגין שירותי התפעול האמורים לעיל תשלם הפניקס מאוזנות דמי תפעול בשעור של 0.1% מסך הנכסים המנוהלים של קרן הפנסיה עמית.
ההסכם בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2011 ומתחדש באופן אוטומטי לשנה נוספת אלא אם אחד הצדדים מבקש אחרת בהודעה מראש של 30 יום.

2. <u>תאור הסביבה העסקית</u>

2.1 <u>מגמות והתפתחות בענף הפנסיה והגמל והשפעתן על עסקי החברה והקרנות שבניהולה</u>

החברה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הפנסיה ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעול ושירות. מצב המשק, שיעור התעסוקה ושכר העובדים הינם גורמים המשפיעים על רמת המכירות של המוצרים המנוהלים ע"י החברה ובעיקר על היקף עסקי תחום החיסכון ארוך הטווח, וכן על רמת שימור התיק בתחום זה.

תחום זה מורכב באופן כללי מקופות גמל (בשמן החדש קופות גמל לא משלמות לקצבה) לסוגיהן השונים ומקרנות פנסיה, בשמן החדש (קופות גמל משלמות לקצבה).

תחום זה קיבל העדפה לאומית באמצעות הטבות מס , במטרה לקדם את החיסכון ארוך הטווח וכפתרון להבטחת הכנסה חודשית לפורשים מעבודה בגיל פרישה. תחום זה פועל על פי רגולציה רחבה שהתפתחה רבות בשנים האחרונות מתוך מטרה להסדיר את הפעילות ולמסדה בחקיקה ראשית.

החשיפה הגבירה את המודעות של האזרח לכל נושא ניהול הזכויות, התשואה, ומגדילה הן את החיסכון לטווח ארוך והן את הביקוש לשירותי ניהול נכסים.

במקביל למודעות להבדלים בין התשואות, יהיה צורך להמשיך ולפתח ולקבוע כלים אובייקטיביים לבחינת השוני בין הסיכונים, על מנת שייווצרו כלים להשוואת התשואה של כל אפיק לתשואה של נכסים אחרים בעלי אותו אפיון של סיכון. הרגולטור החל משנת 2009 מחייב את הגופים לפרסם מדד ניהול סיכונים על פי מודל אחיד שאושר על ידי אגף שוק ההון, בפרסום מרכיבי תשואה וכן קיימת טיוטא המחייבת את הגוף המוסדי להצהיר על מדיניות ההשקעה שלו ועל יעדי התשואה. פרמטרים אלו יאפשרו לחוסכים להשוות באופן אובייקטיבי את הסיכון הגלום בהשקעות הקופות השונות. כמו כן התחום נפתח לתחרות גדולה ולניידות כספים בין סוגי החיסכון לטווח ארוך כתוצאה מפרסום תקנות הניוד המאפשרות למעשה ניוד חלק של כספים בין כל מרכיבי החיסכון לטווח ארוך.

2.2 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

בשנים האחרונות לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה בתחום. ראה פירוט לעיל לעניין ביטוח משנה בכלל, ולעניין רכישת חוזה ביטוח משנה לא יחסי החל מאמצע שנת 2005 בפרט.

2.3 מבנה התחרות והשינויים שחלו בתחום

ענף קרנות הפנסיה מאופיין בתחרות גוברת שהחלה בעיקר עם מכירת הקרנות החדשות ההסתדרותיות בשנת 2004, ועם שיווק מסיבי של המוצר על ידי סוכני וחברות הביטוח. כאמור לעיל, מודעות הציבור לחיסכון פנסיוני גדלה ובצידה המודעות לתשואות. עם הגברת המודעות לחיסכון פנסיוני בציבור, גדלה תשומת לב לאיכות ניהול ההשקעות בקרנות הפנסיה ולתשואות המושגות, כפרמטר חשוב בבחירת קרן.

2.4 פיקוח ממשלתי בענף הפנסיה והגמל

ענפי החיסכון ארוך הטווח כוללים ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן השונים. **קרן הפנסיה** היא מכשיר חיסכון המיועד לשלם לחוסך בו לאחר פרישתו קצבה חודשית למשך כל חייו, ובנוסף מקנה אפשרות לבטח את החוסך ובן זוגו מפני מוות ומפני אובדן כושר עבודה. **קופת הגמל** היא מכשיר חיסכון "טהור" שבו הכספים הנחסכים והתשואה עליהם משולמים לחוסך בהגיעו לגיל פרישה או במועד אחר (כיום מיועדת קופת הגמל, בדומה לקרן הפנסיה ובהתאם להוראות הדין משנת 2008, לשלם קצבה חודשית).

בשנים האחרונות חלו שינויים מהותיים ברגולציה ובמבנה הבעלויות בתחום החיסכון ארוך הטווח בישראל, המחייבים אף יותר מבעבר ראייה כוללת של שלושת מכשירי החיסכון ארוך הטווח האמורים:

2.4.1 בעקבות הסדר קרנות הפנסיה משנת 2003, וכחלק מתהליך ביזור הריכוזיות בתחום, יצאו קרנות הפנסיה החדשות מבעלות ההסתדרות ונמכרו לגופים פרטיים (חברות הביטוח). בעקבות רפורמת בכר משנת 2005, נמכר שיעור נכבד מהחזקות הבנקים בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות לגופים חוץ-בנקאיים, ובהם חברות הביטוח בישראל ומשקיעים זרים. כתוצאה מכך, במבנה השוק החדש שנוצר, כל חברות הביטוח הגדולות, ובהן הפניקס אחזקות, מחזיקות בכל שלושת סוגי המכשירים – ביטוח חיים, פנסיה וגמל. רפורמת בכר הגבירה את המגמה של העצמת התחרות בין חברות הביטוח, לעניין ניהול נכסי החסכון לטווח ארוך של הציבור.

2.4.2 קרנות הפנסיה, חברות הביטוח וקופות הגמל כפופות לאותו גורם מפקח (אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר), אשר פועל ליצירת הסדרה אחידה של כללי פעילות בשוק החיסכון ארוך הטווח, ומכתיב רגולציה המעודדת חיסכון ארוך טווח בכלל וחיסכון ארוך טווח קצבתי (להבדיל מהוני) בפרט;

2.4.3 מבנה תוכניות הפנסיה כמו גם הרפורמות בשוק החיסכון ארוך הטווח (אשר יפורטו בהמשך), הגבירו וצפויים להגביר את התחרות בין המוצרים, בהיותם תחליפים.

בשנים האחרונות התרחשו שינויים מהותיים בתחום הפנסיה והחיסכון לטווח ארוך בעיקר כתוצאה של סדרת מהלכים רגולטוריים מרחיקי לכת.

<u>רפורמת בכר</u>

בשנת 2004 פרסמה ועדת בכר את המלצותיה באשר להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק ההון בישראל. בעקבות ההמלצות פורסמו בחודש אוגוסט 2005 שלושה חוקים:

2.4.5 חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגוד העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק הגברת התחרות")

מטרתו של החוק להגביר את התחרות בשוק ההון בישראל, בין היתר, באמצעות צמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בין הגופים הפועלים בשוק ההון, ובפרט במערכת הבנקאות, וכן הרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה. במסגרת החוק הוכנסו שינויים מבניים בתחומי העיסוק והבעלות של הבנקים בישראל הן לגבי מוצרים פיננסיים הן לגבי מוצרים פנסיונים.

2.4.6 <u>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק קופות הגמל").</u>

חוק קופות הגמל, אשר נכנס לתוקף בחודש נובמבר 2005, מסדיר את כללי הניהול, הפיקוח והאכיפה על קופות הגמל וקובע, בין היתר, את מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת, אופן הקמת קופות הגמל, ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, הוראות לעניין התנאים לקבלת רשיונות של קופות גמל וחברות מנהלות וכן הוראות לעניין קבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה בחברות מנהלות. בנוסף, החוק קובע את זכאותו של העובד לבחור בהסדר הביטוח הפנסיוני הרצוי לו. על פי סעיף 20 לחוק, רשאי העובד לבחור בהתאם לשיקול דעתו, את מהות הסדר הביטוח הפנסיוני (ביטוח מנהלים, קופת גמל או קרן פנסיה) ואת זהות ספק הביטוח הפנסיוני (חברת הביטוח, החברה המנהלת של קופת הגמל או קרן הפנסיה).

2.4.7 <u>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק הייעוץ והשיווק")</u> – אשר הביאו לשינויים מהותיים בתחום החסכון ארוך הטווח.

2.5 **חוק הייעוץ והשיווק**, אשר נכנס לתוקף בחודש פברואר 2006, מסדיר את העיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיונים, לרבות קביעת הוראות לעניין חובת רישוי ותנאי הרשיון, איסורים והגבלות לעניין עיסוק בייעוץ ובשיווק פנסיוני, פיקוח על בעלי רשיון וסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבוטחים, לרבות הטלת עיצומים, קנסות אזרחיים וסנקציות פליליות.

2.6 **<u>תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות הגמל), התשס"ח - 2008</u>**

ביום 28 בינואר 2008 פורסם תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל שהנו בעל השלכות מהותיות על הפעילות בתחום. התיקון כולל שורה של תיקוני חקיקה לחוק קופות הגמל, לחוק הפיקוח ולפקודת מס הכנסה. מטרת התיקון להבטיח שוק משוכלל ושקוף יותר לכלל החוסכים לפרישה, באמצעות האחדת כללי המיסוי על המוצרים הפנסיונים, קבלת החלטות משמעותיות של החוסך באשר לכספי החיסכון בסמוך לגיל הפרישה, הבטחת רובד חסכון קצבתי לכל החוסכים, והגברת התחרות בשוק הפנסיוני לטובת הצרכנים.

במסגרת התיקון נקבעו בין היתר ההוראות המרכזיות הבאות:

סיווג קופות הגמל (לרבות קופות ביטוח) לשני סוגים של קופות גמל לקצבה - קופת גמל לקצבה אשר משלמת ישירות קצבה לזכאים, בהתאם לתקנון הקופה (להלן: "קופת גמל משלמת לקצבה"), וקופת גמל לקצבה אשר לא ניתן יהיה למשוך ממנה ישירות כספים שהופקדו בה, למעט כספים ממרכיב הפיצויים, כספים ממרכיב תגמולים שהופקדו עד ליום 31.12.2007 וכן משיכת כספים ממרכיב תגמולים שלא כדין, אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה (להלן: "קופת גמל לא משלמת לקצבה"). עוד נקבע כי בקופת גמל משלמת לקצבה ניתן יהיה לבצע משיכת כספים באמצעות היוון חלק מהקצבה לסכום חד פעמי, ובלבד שסכום הקצבה שיוותר בידו של עמית לאחר ביצוע היוון הקצבה עומד כיום על סך של 3,850 ₪ לחודש (מעודכן למדד המחירים לצרכן לחודש ינואר 2008). במלים אחרות, כל עוד החיסכון לא עלה על סכום שמקנה פנסיה חודשית בגובה של 3,850 ₪, תתקבל הפנסיה באופן חודשי. אם הצבירה גבוהה מכך, יכול החוסך להחליט אם ברצונו לקבל את יתר החיסכון כסכום חד פעמי או להמשיך ולקבל פנסיה גבוהה יותר מסכום של 3,850 ₪, והכל בכפוף לדיני המס החלים עליו. יצוין, כי מי שחסך סכום הנמוך מהרובד הראשוני האמור, יקבל פנסיה חודשית נמוכה יותר בהתאם לסכום שנצבר לזכותו, וזכות ההיוון שלו היא עד 25% בלבד מהקצבה שצבר.

ההחלטה על גובה החיסכון הפנסיוני שיתקבל כקצבה חודשית (מעבר ל– 3,850 ₪) או כסכום חד פעמי תתקבל מעתה בסמוך לגיל הפרישה.

אישורי קופת גמל לקרן או לתוכנית ביטוח כקופת גמל לתגמולים או כקופת גמל אישית לפיצויים, החל משנת 2008 ואילך, לרבות הטבות המס בגינם, יינתנו אך ורק לכספים שהופקדו לקופות האמורות בשל שנות המס שלפני 2008. לגבי כספים אלו לא יחול כל שינוי בכללי המס החלים לגבי הקופות כאמור. עם זאת, כדי שהחל משנת 2008 ואילך עמית בקופת גמל לתגמולים או בקופת גמל אישית לפיצויים יוכל להמשיך ולהפקיד כספים לאותה קופת גמל שבה ניהל את כספיו עובר למועד האמור, ולא יהיה צורך בפתיחת חשבון חדש בקופת גמל אחרת או פוליסת ביטוח חדשה, יינתנו לקופות האמורות גם אישורי קופת גמל לא משלמת לקצבה. לגבי קופות גמל מרכזיות לפיצויים נקבע כי הממונה יהיה רשאי ליתן אישורים כאמור רק לגבי קרן שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 ועל כספים שהופקדו בקרן כאמור עד לשנת המס 2010, בכפוף לתנאים הבאים: הפקדת הכספים היא של עמית-מעביד שהיה עמית בקופת גמל כאמור בחודש דצמבר 2007; הפקדת הכספים היא בשל עובדו של עמית-מעביד כאמור, שהופקדו בשלו כספים לקופת הגמל עבור חודש דצמבר 2007.

לאור תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, הוסדרו התשלומים המופרשים למרכיב הפיצויים בקופות גמל שאינן משלמות קצבה, במסגרת תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל)(הוראת שעה), התשס"ח – 2008 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל)(הוראת שעה),(מס' 2) התשס"ח – 2008 (להלן: "הוראות השעה"). קודם לתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל היו קופות אלה קופות גמל אישיות לפיצויים ולא נדרש בהן תשלום למרכיב תגמולי המעביד כתנאי לתשלום כספי הפיצויים. לאור תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל ייחשבו קופות אלה כקופות גמל לקצבה. במסגרת היערכותן של הקופות, הותקנו הוראות השעה, אשר איפשרו לקופות הגמל האמורות לקבל כספי פיצויים גם ללא תשלום מקביל למרכיב התגמולים, בשנת המס החולפת. הוראות השעה מתקנות את ההוראות המנויות בתקנות קופות גמל הקובעות כתנאי לתשלום כספים למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, תשלום למרכיב תגמולי המעביד, באותו חשבון קופת גמל לקצבה, בשיעור של 5% לפחות מהמשכורת של העמית. הוראות השעה קובעות כי התנאי האמור יחול בשנת 2008 רק על קופות גמל משלמות לקצבה.

ביטול "הקופות המרכזיות לפיצויים" בהן הפקיד המעסיק את הפיצויים להבטחת תשלום פיצויי פיטורים לעובד, כך שמעביד המעוניין להפקיד פיצויים (בנוסף לחובה שלו מכוח הסכם העבודה) יוכל לעשות זאת רק במסגרת המוצר הפנסיוני על שם העובד שלו.

לפרטים בדבר מסמך הבהרות שפרסם המפקח בעניין סוגיות בנושא תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל וחוק לתיקון פקודת מס הכנסה שנועד להתאים את הפקודה לתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, ראו סעיף 3.1.1(א)5 להלן.

2.7 <u>ניוד החיסכון הפנסיוני</u>

ביום 24 במרץ 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הניוד הפנסיוני"). תקנות הניוד הפנסיוני מסדירות את המעבר בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים - קופות גמל, תכניות לביטוח חיים וקרנות פנסיה. התקנות החדשות מאפשרות לצרכנים לעבור בין מוצרי החיסכון הפנסיוני או להחליף את הגוף המנהל של החיסכון בגוף מנהל אחר, בכל עת, ללא צורך בתשלום בעת העברת הכספים בין המוצרים ובהתאם להעדפתם, במטרה להגביר את התחרות, ולשפר את השירות הניתן לצרכנים. על פי הנחיות התקנות אין לנייד מתכניות קצבתיות לתכניות הוניות, וזאת בהתאם למדיניות הפיקוח לעודד אפיקים קצבתיים על פני אפיקים הוניים, כפי שבאה לידי ביטוי גם בתיקון מס' 3 לחוק קופות גמל.

הוראות תקנות הניוד הפנסיוני כוללות בין היתר הוראות לעניין המועדים הרלבנטיים להעברת הכספים והאחריות הביטוחית מהקופה המעבירה לקופה המקבלת , אופן חישוב הסכומים המועברים, אופן העברת הכספים, איחוד ופיצול חשבונות, מעמד העמיתים בקופה המעבירה (פעיל/לא פעיל) וסוגי הקופות. בתקנות הניוד הפנסיוני נקבעו סייגים ומגבלות להעברת כספים, כגון במקרה בו קיבל העמית הלוואה, מוטל עיקול או שעבוד על חשבון העמית, קיימת בחשבונו של העמית יתרת חוב, ועוד.

תדירות המעבר – ניתן להעביר את כספי החיסכון הפנסיוני בכל עת, וההעברה אינה כרוכה בתשלום. בחירת המוצר הפנסיוני או הגוף המנהל לחיסכון פנסיוני היא של הלקוח בלבד, לא נדרשת הסכמת המעביד.הגוף המנהל החדש יבדוק עמידה בתנאי ההצטרפות, והוא רשאי לערוך חיתום, ובהתאם לכך לקבוע סייגים לגבי הכיסויים הביטוחיים אשר המצטרף יהיה זכאי להם במסגרת המוצר החדש.

תקופת חרטה - התקנות קובעות תקופת חרטה של 18 ימי עסקים מיום הגשת הבקשה להעברת כספי החיסכון הפנסיוני.

פיצול/איחוד של כספי החיסכון - החוסך אינו מחויב בהעברת כל הכספים, ובאפשרותו לפצל את כספי החיסכון הפנסיוני שצבר בין מספר גופים מנהלים או מספר מוצרי חיסכון פנסיוני. הואיל והחל משנת 2008 הכספים שנצברים במוצרי החיסכון הפנסיוני השונים מיועדים לקצבה חודשית ועל כן נצברים בקופות גמל לקצבה, כספים אלה ניתנים למשיכה כהיוון קיצבה בסכום

חד פעמי רק למי שצבר למעלה מהסכום המחויב כקצבה מינימאלית – 3,850 ₪. ניתן לאחד כספי חיסכון פנסיוני שנחסכו במוצרים שונים או אצל גופים מנהלים שונים.

2.8 <u>הסדר פנסיה חובה</u>

ביום 19 בנובמבר 2007 נחתם הסכם קיבוצי כללי לביטוח פנסיוני במשק (להלן: "ההסכם הקיבוצי") בין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, אשר כולל חיוב של מעבידים להפקיד בשל עובדיהם הפקדות לקופת גמל לקצבה בשיעורים שנקבעו בהסכם הקיבוצי, וזאת החל מחודש ינואר 2008 ואילך.

ביום 30 בדצמבר 2007 התקין שר התעשיה, המסחר והתעסוקה צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 (להלן: "צו ההרחבה") המרחיב את תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי על כל העובדים והמעבידים במשק, אשר חל רטרואקטיבית החל מיום 1 בינואר 2008.

להלן עיקרי ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה:

(א) תנאי הזכאות לפנסיה: כל עובד/ת החל מגיל 21 לגבר ומגיל 20 לאשה ועד לגיל פרישת חובה על פי החוק, אשר אין לו הסדר פנסיוני מיטיב, כהגדרתו בצו ההרחבה, זכאי לפנסיה. העובד יהיה זכאי בתום 6 חודשים מתחילת העבודה (להלן: "תקופת המתנה"). עובד שיתקבל לעבודה כשהוא מבוטח בביטוח פנסיוני כלשהו, יהיה זכאי לביצוע ההפרשות החל מהיום הראשון לעבודתו. ההפרשות יבוצעו לאחר 3 חודשי עבודה או בתום שנת המס – המועד המוקדם מביניהם, רטרואקטיבית ליום תחילת עבודתו אצל המעסיק ולא תחול לגביו תקופת ההמתנה האמורה. החל ממועד כניסתו לתוקף של צו ההרחבה ועד ליום 31.12.2008 תהא תקופת ההמתנה בת 9 חודשים, והחל מיום 1.1.2009 תקופת ההמתנה תהא בת 6 חודשים. על אף האמור, עובד שביום 1.1.2008 מועסק 9 חודשים ויותר, ביצוע ההפרשות בגינו יחל ביום 1.1.2008, וכל עובד שישלים 6 חודשים ויותר ביום 1.1.2009, ביצוע ההפרשות בגינו יחל ביום 1.1.2009.

(ב) שיעור ההפרשות לפנסיה: שיעור ההפרשות מהשכר להבטחת הביטוח הפנסיוני יעלה בהדרגה בתוך 5 שנים מ- 2.5% משכר העובד החל ביום 1.1.2008 ועד ל- 15% משכר העובד (מהם 5% על חשבון העובד ו– 10% על חשבון המעביד) החל ביום 1.1.2013, עד לתקרה של השכר המשולם לעובד או השכר הממוצע במשק, לפי הנמוך מביניהם. העלייה בשיעור התשלומים היא במדרגות של 2.5% החל ביום 1 בינואר של כל שנה.

(ג) אופן בחירת ההסדר הפנסיוני: העובד זכאי לבחור את קרן הפנסיה או את קופת הגמל לקצבה בה יבחר להיות מבוטח וזאת בתוך 60 יום ממועד תחילת עבודתו אצל המעסיק. על העובד להודיע למעסיקו בכתב באיזו קרן פנסיה או קופת גמל לקצבה בחר לצורך ביטוחו. עובד שלא הודיע למעסיקו בכתב בפרק הזמן האמור על הקופה בה בחר להיות מבוטח, יבטח אותו מעסיקו בקרן פנסיה מקיפה חדשה. העובד יהיה זכאי לבחור או לעבור לקופת גמל לקצבה אחרת.

כאמור, ההסדר נכנס לתוקף החל ביום 1 בינואר 2008. עד כה נרשמה הצטרפות משמעותית של עובדים נוספים כמבוטחים בקרנות הפנסיה, וקיים פוטנציאל לגידול נוסף בהפרשות לנוכח העלייה המדורגת בשיעור ההפרשות על פי האמור בהסדר.

במהלך חודש פברואר 2008 פורסמו תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (הוראת שעה), התשס"ח-2008, אשר מאפשרות, החל משנת 2008 ועד לשנת 2012, למעביד המחויב לצו ההרחבה לפנסיית חובה להפריש לפיצויים בכפוף לכך שהפריש למרכיב התגמולים סכום שלא יפחת מהמינימום הנדרש בהתאם לצו ההרחבה (0.83% לשנת 2008).

<u>הסדר פנסיה חובה לעצמאים</u>

בחודש דצמבר 2009 פורסם תזכיר חוק פנסיה לעצמאים, התש"ע-2010. מטרת החוק הינה להחיל, כצעד משלים למהלך של הנהגת פנסיה חובה לשכירים, הסדר פנסיה חובה גם על ציבור העצמאים וזאת בהתחשב שהעצמאים נושאים במלוא עלות הפקדת הכספים. על פי המוצע בתזכיר, תוטל חבות על כל עצמאי להפקיד כספים לקופת גמל לקצבה, כאשר חובת ההפקדה תחול על עצמאים שהכנסתם השנתית עולה על מחצית השכר השנתי הממוצע במשק. כמו כן חובת ההפקדה לא תחול על חלק ההכנסה שמעבר לשכר השנתי הממוצע במשק. שיעור ההפקדה יעלה מדי שנה בהדרגה, החל משנת 2011 ועד שנת 2015 בדומה להעלאה המדורגת שנקבעה לגבי עובדים שכירים בצו ההרחבה. בדומה לגילאים המזעריים שנקבעו בצו ההרחבה לגבי עובד שכיר, מוצע כי חובת ההפקדה לא תחול לגבי עצמאי שטרם מלאו לו 21 שנה ולא תחול בהגיע העצמאי לגיל הפרישה המוקדמת. חובת ההפקדה גם לא תחול על עצמאי שבמועד התחולה הגיע לגיל 55 וגם לא תחול על עמית עצמאי שמקבל קצבה בסכום שלא יפחת מסכום הקצבה המזערי. כדי להבטיח יישום ואפשרות אכיפה של חובת ההפקדה מוצע להטיל קנס על מי שלא יעמוד בהוראות החוק. התחולה המוצעת ליישום חובת ההפקדה הינה החל מחודש ינואר 2011 וליישום הוראות העונשין החל מחודש ינואר 2013.

2.9 <u>המסלקה לחיסכון לטווח ארוך</u>

ביום 27.6.2010 פורסמו הוראות לעניין דרכי פעולתה וניהולה של המסלקה לחיסכון לטווח ארוך בע"מ.

במהלך שנת 2010 הוקמה חברת "המסלקה לחיסכון לטווח ארוך בע"מ". חברה זו הוקמה בבעלות משותפת של מספר בנקים וחברות ביטוח ומטרתה להקים לייסד ולנהל מסלקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח עבור ציבור הלקוחות, המפיצים והיצרנים. החברה שוקדת באמצעות מספר וועדות מקצועיות אשר הוקמו, על בניית תכניות עבודה בהיבטי תהליכים ומיחשוב אשר יעלו בקנה אחד עם תהליך החקיקה אשר טרם הושלם בנושא הקמת המסלקה.

על פי גישת אגף שוק ההון במשרד האוצר, מסלקה פנסיונית תייעל את תהליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים, על ידי קביעת מכנה משותף טכנולוגי לכל הגופים המעורבים בשוק הפנסיוני, והסדרת תהליכי העבודה. הממשלה מקדמת את הקמתה של המסלקה במסגרת תהליך חקיקה.

השלכות פעילות המסלקה על ענף החסכון הפנסיוני אינן ודאיות בשלב זה, עקב העובדה שהתהליך הינו בשלבים מוקדמים יחסית. נראה כי יישום מלא של פעילות המסלקה צפוי להוביל להגברת השקיפות בענף ומכאן להתגברות התחרות בו וכן להקלת הפעילות של יועצים פנסיוניים בכלל ובנקים בפרט בענף הפנסיוני. מאידך, יישום כזה עשוי בטווח הקצר להגביל או לעכב פיתוח של מוצרים או טכנולוגיות חדשות עקב אילוצים תפעוליים במסלקה. פעילות המסלקה יכולה להשפיע אף על היקף ודרך פעילות סוכנויות ההסדר, היקף ואופן ההשפעה תלויים, בין היתר, בתבנית הסופית בה תופעל פעילות המסלקה.

2.10 <u>התאמת מסלול החיסכון הפנסיוני למאפייני העמית ("המודל הצ'יליאני")</u>

ביום 8 ביולי 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטה ראשונה לחוזר העוסק בהתאמת מסלולי החיסכון למאפייני העמית. לטיוטה זו צורפה גם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשס"ט – 2009. ביום 6 ביולי 2010 פרסם הממונה טיוטה שנייה מעודכנת של החוזר והתקנות.

מטרתם של טיוטות החוזר והתקנות הינה לקבוע את אופן הצטרפות העמיתים למוצרי החיסכון השונים בהתבסס על המאפיינים הייחודיים להם, ואת האופן שבו הגופים המוסדיים צריכים לנהוג על מנת להתאים את החיסכון לצרכי העמיתים, לאורך כל תקופת החיסכון. על הגופים המוסדיים תוטל החובה לקבוע מודל לסיווג כל העמיתים למסלולי ברירות מחדל, ולהגדיר מסלולי השקעות אשר יוגדרו כברירת מחדל ויותאמו לטווח תקופת החסכון במועד ההצטרפות ובמהלך תקופת החיסכון. החוזר מחייב התייחסות מיוחדת לחוסכים מגיל 55 ומעלה, מגיל 60 ומעלה, ולמקבלי קצבה. במסגרת התאמת מסלול ההשקעות לטווח תקופת החסכון תבוצע התאמה של רמת התנודתיות והסיכון.

לגבי התיק הקיים נדרש לבצע את סיווגם של הלקוחות במהלך מדורג כדלקמן:

לגבי מקבלי קצבאות – החל מ- 1.2012

לגבי עמיתים ומבוטחים בני 60 ומעלה שטרם החלו לקבל קצבאות החל מ- 1.2014

לגבי עמיתים ומבוטחים בני 55 ומעלה שטרם מלאו להם 60 החל מ- 1.2015

לגבי עמיתים ומבוטחים שטרם מלאו להם 55 החל מ- 1.2016

ההנחיות מגדירות תליך מיון ועדכון אוטומטי וכן מועדי ותקשורת עם מבוטחים ועמיתים לעניין מסלולי ההשקעה.

תחילתן של התקנות כמוגדר בטיוטא ביום 1.1.2012.

החוזר מאפשר לגופים המוסדיים לנהל בצד מסלולי ברירות המחדל גם מסלולים "מתמחים" אשר מבטיחים חשיפה בשיעור שלא יפחת מ-50% משווי נכסי המסלול, או לאי חשיפה, לאפיק או ענף השקעה מסוים. בטיוטת חוזר נוסף העוסק באישור שמות מסלולי השקעה אף הוגדרה מובהקות החשיפה במסלולי השקעה כ-75% לפחות. על הגוף המוסדי תוטל החובה לבדוק אחת לתקופה כי מסלול ההשקעות שבו חוסך כל עמית מתאים למאפייניו על פי המודל, ולהעבירו למסלול ברירת המחדל המתאים לו, בהודעה מראש, אם לא הודיע העמית אחרת.

בדיונים אשר נערכים בין הגופים המוסדיים לממונה עולה כי טרם ניתן מענה לסוגיות משפטיות ותפעוליות אשר עולות בבחינת המהלך הנדרש. בשלב זה הנושא עדיין בדיון.

באופן כללי, החברה ערוכה להוראות התאמת מסלולי חסכון למאפייני העמית במוצרי ביטוח חיים ופנסיה לעמיתים חדשים, באמצעות מוצרי "שיטת הפניקס" (לפרטים אודות "שיטת הפניקס" ראה סעיף 13), המשווקים כבר כיום בפוליסות "מסלול" ובפנסיה מקיפה.

עיקר ההיערכות הנדרשת מתמקדת בתיקי ההשקעות של מבוטחים קיימים בפוליסות ביטוח חיים מסוג "מסלול" מלפני שנת 2007.

להערכת החברה ההשפעה העיקרית הצפויה על החברה ועל חברות נוספות מתמקדת בהשקעת משאבים לצורך התאמת המערכות התפעול למודל החדש, ולאחר מכן תפעול המערכות על פי עקרונות המודל. כמו-כן, קיימת אפשרות שהפעלת המודל תביא לשינוי תמהיל ההשקעות, דבר אשר עשוי להשפיע על שוק ההון במיוחד במועדי המעבר.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של הוראות התאמת מסלולי חסכון למאפייני העמית, מהווה מידע צופה פני עתיד כמשמעותו בסעיף 32 לחוק ניירות ערך, המתבסס על נוסח הטיוטות שהתקבלו. ההשלכות על הקבוצה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון, בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה ועוד.

2.11 <u>תכנית משרד האוצר להגברת התחרותיות בשוק החיסכון הפנסיוני</u>

ביום 30.11.2010 הציג שר האוצר את עיקרי תכניתו להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני.
בכוונת משרד האוצר לצמצם את ההבדלים בין מוצרי החיסכון הפנסיוני, על מנת שלחוסכים יהיה קל יותר להשוות ביניהם. בנוסף, על מנת להקל על קבלת החלטות גם לאחר ההצטרפות למעגל החיסכון הפנסיוני, יפעל האוצר להגביר ככל הניתן את השקיפות של גופים מוסדיים כלפי החוסכים. הגברת השקיפות היוותה קו מנחה בפעולות ההסדרה של האוצר בשנים האחרונות, ופעולות ההסדרה המתוכננות ממשיכות בכך.
על פי הפרסומים, יחולו סעיפי התכנית על מוצרי חסכון פנסיוני, זאת למעט הסעיפים הדנים בתגמול ובעמלות, אשר אמורים לחול על כלל הענפים - מוצרים פנסיונים, תכניות לביטוח בריאות ותכניות לביטוח אלמנטרי.

<u>השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות</u>

תחולת חוזר ביטוח משלים לעמיתים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה

בחודש ינואר 2010 פרסם המפקח טיוטת חוזר לתיקון חוזר גופים מוסדיים 15-9-2008 שעניינו ביטוח משלים לעמיתים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה ואשר נקבעו בו הוראות ומגבלות לגבי רכישת ביטוח משלים מכספי החברה המנהלת וכן פורסמה הבהרה לגבי רכישת ביטוח חיים קבוצתי מכספי עמיתי קופת הגמל. התיקון קובע כי החוזר יחול על חברות מנהלות של קרנות פנסיה, חברות מנהלות של קופות גמל ועל חברות ביטוח כדלקמן: לגבי כריתת חוזים לביטוח משלים (לרבות חידוש חוזה קיים), החל במועד תחילת החוזר; לגבי כל החוזים לביטוח משלים אשר נכרתו עובר למועד תחילת החוזר, החל משנת 2013; לגבי חוזים לביטוח חיים קבוצתי כאמור בסעיף 3 לחוזר, אף אם נכרתו לפני מועד תחילת החוזר.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 5 והוראת שעה), התשע"א – 2010

ביום 15.11.2010 התקבל בכנסת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 5 והוראת שעה), התשע"א – 2010 (להלן – התיקון לחוק).
התיקון לחוק, כולל, בין היתר, תיקון לסעיף 23 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005, בעניין משיכת כספים מקופת גמל. לפי התיקון יובא בחשבון, לעניין סכום הקצבה המזערי, גם סכום קצבה מקופה אחרת ומגוף אשר משלם תשלומים חודשיים שמשולמים לעמית בשל פרישה, לפי דין או הסכם, מאוצר המדינה או מקופת מעבידו במשך כל ימי חייו (פנסיה תקציבית). עוד קובע התיקון לחוק כי בהתקיימם של תנאים מסויימים ניתן למשוך כספים גם מקופת גמל לא משלמת לקצבה בלי להעבירם לקופת גמל משלמת לקצבה.

הכרעה לעניין פיצוי בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה

ביום 16.3.2011 פורסמה הכרעה לעניין פיצוי בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה.
בעקבות פניות שהתקבלו ביחידה לפניות הציבור במשרד האוצר, בהן התלוננו הפונים כי לא פוצו כנדרש בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה שונים באותה הקופה, מצא לנכון המפקח על שוק ההון,ביטוח וחסכון להבהיר מהו הדין החל במקרים אלה וכן להורות הוראות מתאימות לגבי הפניות לפי סוגיהן.

טיוטת הבהרה לחוזר בדבר מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רישיון

ביום 15.8.2010 פורסמה טיוטת הבהרה לחוזר בדבר מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רישיון. (סוכן / משווק פנסיוני /יועץ פנסיוני).החוזר מסדיר את הליך העברת המידע בין הגוף המוסדי לבעל הרישיון, לצורך ביצוע ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני ולצורך ביצוע ייעוץ פנסיוני מתמשך.על גוף מוסדי חלה חובה לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותו על מנת לאתר את כלל המידע המצוי בידו ביחס למוצרים המפורטים בחוזר, ואשר אותם מנהל הגוף המוסדי עבור הלקוח ולהעבירו לבעל הרשיון. איתור מידע והעברתו, כאמור, נדרשים גם במקרה בו בקשת בעל הרישיון להעברת מידע, על פי החוזר כוללת רק את שמו ומספר תעודת הזהות של הלקוח לגביו מבוקש המידע, ואינה כוללת פרטים בדבר המוצר המסוים המנוהל עבור הלקוח.

חוזר בדבר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני

ביום 28.2.2011 פורסם חוזר בדבר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. רפורמת הניוד בין מוצרי החיסכון הפנסיוני וכניסתם של הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני חידדו את הצורך להסדיר את תהליכי העברת המידע והכספים בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני, לרבות לצורך מתן ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני. זאת, במטרה לייעל את תהליכי העבודה, להסיר חסמים טכנולוגיים לעודד ולתמוך בקיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח, תוך הגברת השקיפות ושיפור מהימנות וזמינות המידע הרלוונטי לחסכונותיו הפנסיוניים של הציבור.

חוזר זה קובע מבנה של "רשומה אחודה", אשר תשמש את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם, תוך הבטחת העקרונות הבאים:

א. קבלת והעברת מידע שלם, מדויק, מהימן וזמין, הניתן לשליפה ואחזור במהירות ובאפקטיביות לצורך עמידה בהוראות הדין;

ב. הסדרת המבנה והתוכן של פרטי המידע והנתונים המועברים בין יצרני וצרכני המידע השונים בתחום החיסכון הפנסיוני.

הוראות חוזר זה יחולו על כל הגופים המוסדיים ועל כל בעלי הרישיון. תחילתן של הוראות החוזר לעניין נספח א' לחוזר הינן מיום 1 ביולי 2011.

טיוטת עדכון החוזר בדבר הסכמים למתן שירותים

ביום 15.8.2010 פורסמה טיוטה המעדכנת את החוזר בדבר הסכמים למתן שירותים. החוזר קובע כי כל התקשרות בין יועץ פנסיוני לבין גוף מוסדי בהסכם ניהול או תפעול הינה בבחינת התקשרות היוצרת זיקה, האסורה לפי סעיף 19 לחוק הייעוץ, וזאת אלא אם התקיימו בו התנאים המפורטים בחוזר הסכמים למתן שירותים. בין היתר, נקבע בחוזר, כי חברה מנהלת לא תספק באמצעות תאגיד בנקאי שהוא יועץ פנסיוני (להלן - "תאגיד בנקאי") שירותים הכלולים במסגרת חובותיו ופעילויותיו של בעל רישיון יועץ פנסיוני לפי חוק הייעוץ.
על מנת לאפשר לחברה מנהלת אשר קופת גמל שבניהולה קיבלה שירותי תפעול מתאגיד בנקאי או נשלטה על-ידו טרם כניסתו של חוק הייעוץ לתוקף (להלן - "החברה המנהלת" ו"קופת הגמל", בהתאמה) להיערך למתן השירותים לעמיתים, עולה הצורך לקבוע תקופת ביניים. במהלך תקופת הביניים תורשה החברה המנהלת לתת לעמיתי קופת הגמל שירותים שאמורים להינתן על ידה או על ידי בעל רישיון יועץ פנסיוני או רישיון סוכן פנסיוני, גם באמצעות תאגיד בנקאי כחלק משירותי התפעול הניתנים על ידו לחברה מנהלת.
לטיוטה זו השלכות באשר לאופן הערכותם של יצרנים אשר מתפעלים את מוצריהם באמצעות גוף מתפעל שהוא גם יועץ כגון קופות גמל אשר מעניקות שירותי תפעול באמצעות הבנק. בהקשר זה, עלו מספר התנגדויות מצד יצרנים ומצד גורמים מתפעלים שהם גם יועצים, ומתקיימים דיונים בנושא עם הפיקוח.
תחילתו של העדכון לחוזר על פי הטיוטה ביום פרסומו.

חוזר בדבר קידוד קופות גמל

ביום 29.12.2010 פורסם חוזר בדבר קידוד קופות גמל.
עם התקנת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 יצאה לדרך רפורמת הניוד בין מוצרי החיסכון הפנסיוני, ועם חקיקת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005 (להלן – חוק הייעוץ) נכנסו הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני. תהליכים אלו חידדו את הצורך להסדיר

את תהליכי העברת המידע והכספים בין היצרנים והמפיצים השונים בשוק, על מנת לייעל את תהליכי העבודה ולהסיר חסמים טכנולוגים במטרה לתמוך בקיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח. לשם כך יש לקבוע מבנה של "רשומה אחודה", באמצעותה יוכלו לתקשר הגופים המוסדיים, בעלי רישיון וצרכני מידע שונים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם.

מרכיב הכרחי בקביעת מבנה אחיד הוא קידוד כלל מוצרי החיסכון הפנסיוני.
מטרתו של חוזר זה היא להטמיע שיטת קידוד אחידה המאפשרת זיהוי חד-חד-ערכי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכלל זה קופות הגמל, קרנות הפנסיה ותוכניות הביטוח.
הוראות חוזר זה יחולו על כל הגופים המוסדיים.
תחילתו של חוזר זה ביום 1 באוקטובר 2011.

השקעה באיגרות חוב לא ממשלתיות

בחודש פברואר 2010 פורסם דוח הועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת איגרות חוב לא ממשלתיות (להלן – "ועדת חודק" או "הועדה").

על פי דוח הועדה, גיבוש מדיניות השקעה באיגרות חוב בהתאם לקיומן של תניות חוזיות, הינה בעלת חשיבות רבה. תניות חוזיות תורמות הן ליכולת הגופים המוסדיים להעריך את איכות איגרות החוב בעת רכישתן והן ליכולתם להתמודד עם שינויים במהלך חיי האיגרות.
כלי חשוב נוסף בניהול סיכוני השקעה באיגרות חוב הינו קביעת אמות מידה פיננסיות למנפיקים, אשר מגדירה את רמת הסיכון של איגרת החוב ומאפשרת לגופים מוסדיים לעקוב באופן שוטף אחר מצב המנפיק לאורך חיי האיגרת. הגדרה כזו אף מאפשרת למנפיק לדעת מראש את מרחב התמרון בפעילותו העסקית, ובמקרים מסוימים אמות מידה פיננסיות עשויות להוות תחליף לתניות חוזיות.
כחלק משלים לקיומן של תניות חוזיות ואמות מידה פיננסיות בשטר הנאמנות, יש צורך ששטר הנאמנות יגדיר מהן הפעולות שיינקטו בעת הפרתן.
בחודש יולי 2010 פרסם הממונה חוזר לגופים המוסדיים בדבר הליך השקעה באג"ח לא ממשלתיות אשר אימץ את המלצות ועדת חודק. מטרת החוזר הינה קביעת הוראות אשר מוחלות על הגופים המוסדיים ברכישת אגרות חוב ואשר עיקרן:

1. חובה לקבל מסמכי הנפקה שבעה ימים לפחות לפני ההנפקה
2. קביעת סוג המידע שעל גוף מוסדי לקבל ממנפיק שהוא תאגיד שאינו מדווח, הן בעת ההנפקה והן לאורך חיי החוב.
3. חובת הכנת אנליזה כתובה טרם רכישת אגרת חוב שהונפקה בישראל אשר תמליץ על תנאי רכישת איגרת החוב המוצעת. האנליזה צריכה להיות מבוססת , בין היתר, על מסמכי הנפקה, ניתוח דוחות כספיים קודמים וכן עליה להתייחס למאפייני אגרת החוב, ייעוד תמורת ההנפקה ומקורות פירעון אגרת החוב. בעניין זה, צורפה רשימת פרמטרים אשר נקבע כי ראוי שהגוף המוסדי יתייחס אליהם במסגרת האנליזה.
4. הנחייה לגופים המוסדיים לגבש מדיניות השקעות באגרות חוב המתייחסת למאפייניהן של איגרות חוב שונות לרבות: (1) המלצה מפורטת לאמות מידה פיננסיות שיש לדרוש שיופיעו באגרת החוב (2) המלצה לתניות חוזיות שיש לדרוש את הופעתן באגרת החוב. בעניין זה, החוזר נותן דגש על עילות להעמדת החוב לפירעון מיידי שכדאי לבחון את נחיצותן באגרת החוב.(3) רשימה של נושאים אשר אגרת החוב חייבת לכלול התייחסות אליהם.
5. חובת רישום אגרת חוב לא סחירה בלשכת רישום לאגרות חוב לא סחירות, אשר תוקם על-ידי הממונה.

החוזר נכנס לתוקף ב- 1.10.10 ביחס לרכישות אגרות חוב בהנפקות בארץ וב- 1.1.11 ביחס לרכישות אג"ח בשוק המשני ולאג"ח אשר הונפקו בחו"ל (בהתאם למדיניות שגיבש הגוף המוסדי).

ביום 8.2.2011 פורסמה טיוטת חוזר המבהירה את ההוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באיגרות חוב לא ממשלתיות בחוזר שעניינו הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באיגרות חוב לא ממשלתיות. מפניות שהתקבלו באגף שוק ההון, ביטוח וחסכון עולה כי נדרשות הבהרות ביחס לאופן יישום חלק מהוראות החוזר.

בחודש ינואר 2010 פרסם המפקח טיוטת חוזר שניה בעניין התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון.

על פי הטיוטה מוצע להחיל את הוראות החוזר 2004/14 בעניין התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח ("חוזר ההתקשרות"), המסדיר נושאים מסוימים במסגרת היחסים שבין מבטח לבין סוכן על כל ההתקשרויות שבין גוף מוסדי לבין בעל רישיון. במסגרת הטיוטה אומץ בעיקרו חוזר ההתקשרות וכן בוצעו בו מספר שינויים. בטיוטא השנייה בוצעו מספר שינויים הנוגעים בעיקרם לאופן הפקדת כספים בחשבון הנאמנות, לניהול חשבונות הנאמנות על ידי בעל רישיון עבור מספר גופים מוסדיים תחת אותה קבוצה, הפקדת ממסרים דחויים לחשבון נאמנות. התחולה המיועדת הינה בחודש אוגוסט 2010.

בחודש ינואר 2011 פרסם המפקח טיוטת הוראות ביצוע לחישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי. טיוטה זו באה על רקע שינוי המודל לציטוטי מחירים פרטניים ושערי ריבית עקב בחירת חברת מרווח הוגן במכרז לעניין הקמה ותפעול של מאגר ציטוטי מחירים פרטניים ושערי ריבית עבור גופים מוסדיים והיא מיועדת להחליף חוזרים קודמים בנושא. במסגרת הטיוטה מוצע לתקן חלק מההגדרות ומוצעים כלים תומכים שיועמדו על-ידי החברה המצטטת לצורך קביעת השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים השונים. בהתאם לטיוטה, גוף מוסדי יחויב בקיומו של מערך בקרה שוטף שיבחן את אופן חישוב השווי והעדכנות שלו. כמו כן תוקם לשכת שירות על-ידי החברה המצטטת אליה יחויבו הגופים המוסדיים לדווח על רכישת הנפקות שבוצעו בנכס לא סחיר או על שינויים שחלו בו במהלך התקופה על מנת לתת כלים מתאימים לחברה המצטטת.

בחודש ינואר 2011 הפיץ המפקח נייר עבודה "סיכון ההשקעות בתיק החיסכון הפנסיוני - גישות, מאפיינים ולקחים מהמשבר". בנייר זה נכללה, בין היתר, סקירת הגישות השונות לפיקוח ולרגולציה של סיכון ההשקעה בתיק החיסכון הפנסיוני, השינויים שנעשו בישראל בעשורים האחרונים בכל הקשור להסדרה של ההשקעות וההמלצות שהועלו ברחבי העולם על רקע המשבר הפיננסי והכלכלי בשנת 2009, כדי לשפר את ניהול סיכון ההשקעות בחיסכון לטווח ארוך. כסיכום לקחים שהוסקו מהמשבר מונה נייר העבודה, בין היתר, את הלקחים שהוסקו מהמשבר ברחבי העולם לעניין הפיקוח בכלל וניהול השקעות בפרט כדלקמן: פיתוח תיקי חיסכון פנסיוני ייעודיים לחוסכים הקרובים לגיל הפרישה ו/או פיתוח שלבי מעבר הדרגתיים, בהם תוגבל התנודתיות הפיננסית סמוך למועד הפרישה, שיפור המשטר התאגידי ומיזוגים בין גופים קטנים המספקים חיסכון פנסיוני, שיפור האפקטיבית של עבודת הפיקוח, שיפור האוריינות הפיננסית של החוסכים ויצירת ערוצי הסברה.

כללי פרסום תשואה – בחודש יולי 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר כללי פרסום תשואה לגופים מוסדיים. מטרת החוזר לקבוע כללים לפרסום תשואה, וכן לספק מידע מדויק אודות התשואות שהשיגו הגופים המוסדיים וההשוואות ביניהם. תחילתן של הוראות חוזר זה ביום 1 בינואר 2010. בחודש דצמבר 2009 פרסם המפקח חוזר – כללי פרסום תשואה לגופים מוסדיים, אשר מטרתו לקבוע כללים לפרסום תשואה, וכן לספק מידע מדויק אודות התשואות שהשיגו הגופים המוסדיים וההשוואות ביניהם. הסדרת כללי פרסום תשואה נועדה לאפשר לצרכן לבצע השוואה בין גופים מוסדיים ולסייע לו להגיע להחלטה מושכלת בדבר השקעתו, בכל הקשור לתשואת גופים אלו.

כללים בדבר מינוי אקטואר ומנהל סיכונים

חובת מינוי אקטואר ומנהל סיכונים, דרכי עבודתם ותנאי כשירותם

חוק הפיקוח קובע כי חובה על מבטח לרבות מבטח שהוא חברה מנהלת של קרן פנסיה למנות אקטואר ממונה לכל ענף ביטוח שבו הוא עוסק שבין תפקידיו להמליץ לדירקטוריון ולמנהל הכללי באשר לגובה ההתחייבויות הביטוחיות של מבטח או באשר למאזן האקטוארי של קרן הפנסיה שבניהולו, לפי העניין. בנוסף מחייב חוק הפיקוח מינוי "מנהל סיכונים" לכל מבטח ולכל קרן פנסיה שבניהולו של מבטח שבין תפקידיו לייעץ לדירקטוריון ולמנהל הכללי באשר לסיכונים העומדים בפני המבטח ובפני כל קרן פנסיה שבניהולו.

חוק קופות גמל החיל את ההוראות הנ"ל גם על חברה מנהלת של קופות גמל. בחוזר מחודש דצמבר 2005 הבהיר המפקח כי בכוונתו להתקין תקנות שעל פיהן חברות מנהלות של קופות גמל לא יידרשו למנות אקטואר, למעט חברות מנהלות שאופי הקופות אותן הן מנהלות מצריכות מינוי כאמור, וכן תקנות לעניין מינוי מנהל סיכונים שיקבעו את תנאי הכשירות

שידרשו ממנהל סיכונים והנחיות לגבי אופן פעילותו. עד להתקנתן של תקנות אלה הובהר, כי בשלב זה אין צורך למנות אקטואר או מנהל סיכונים בקופות גמל (שאינן קופות גמל לקצבה).

בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר בעניין מערך ניהול ובקרת סיכונים בחברות מנהלות של קופת גמל. בחוזר נקבע, כי חברה מנהלת של קופות גמל תקים יחידת ניהול ובקרת סיכונים ותמנה ליחידה מנהל סיכונים בעל ניסיון ומומחיות בדרג של חבר הנהלה הכפוף למנכ"ל. מנהל הסיכונים ייתן חוות דעת לוועדת ההשקעות בדבר סיכונים קיימים ופוטנציאליים בתיק נכסי ההשקעה של קופת הגמל לצורך קביעת מדיניות ההשקעות ועדכונה ולצורך התאמת מדיניות ההשקעה למדיניות המוצהרת של החברה בהתייחס לאותה קופה. החוזר מונה את הפעולות שעל מנהל הסיכונים לבצע לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת השפעתם ואופן ניהולם. כמו כן קובע החוזר מהם הדיווחים שעל מנהל הסיכונים להגיש למנכ"ל, לוועדת ההשקעות ולדירקטוריון, לרבות דיווחים מיידים בקרות מקרים מסוימים. במקרה של גופים

מוסדיים הנשלטים בידי אותו בעל שליטה ניתן להקים יחידת ניהול ובקרת סיכונים משותפת לכל אותם גופים מוסדיים לרבות להתחייבויות שאינן תלויות תשואה של חברות ביטוח ולמנות מנהל סיכונים אחד לקבוצת הגופים המוסדיים. החוזר נכנס לתוקף בצורה מדורגת החל מיום 1 בינואר 2010 עד לתחולה מלאה ביום 1 בינואר 2011.

בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור – בנושא זה פרסם המפקח ב- 28.3.2011 חוזר בדבר בירור ויישוב תביעות בפניות ציבור. על פי החוזר, יישוב תביעות הוא מרכיב מרכזי בפעילותן של חברות ביטוח ושל חברות מנהלות של קרנות פנסיה (להלן- גופים מוסדיים). דרך פעולתו של גוף מוסדי במסגרת הליך יישוב תביעות משפיעה באופן ישיר על מימוש זכויותיו של התובע ועל יכולתו לבחון את דרכי הפעולה העומדות בפניו בשלבים השונים של ההליך האמור. לפיכך, קיימת חשיבות לקביעת כללים ברורים בידי גופים מוסדיים במסגרת יישוב תביעות.

הנהלת ודירקטוריון החברה אישרו את מערכת הכללים, טבלת ההשוואה וטבלת המועדים כאמור.

איתור עמיתים ומוטבים

בחודש מרס 2011 פרסם המפקח טיוטה שניה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשס"ט-2009.

טיוטת התקנות כוללת בין השאר: הגדרות שונות אשר דורשות התאמות של פנסיה ושל ביטוח, עדכון פרטי זיהוי בסיסיים, פעולות לאיתור עמיתים שהקשר עימם נותק, פעולות לאיתור מוטבים לאחר מותו של עמית, שיעור דמי ניהול. תקנות אלה נכנסו לתוקפן 60 ימים מיום פרסומן.

נוהל איתור עמיתים ומוטבים

בחודש מרס 2011 פרסם המפקח טיוטת חוזר שניה בדבר נוהל איתור עמיתים ומוטבים.
מטרת טיוטת חוזר זה הינה יצירת מנגנון אפקטיבי וישים אצל הגופים המוסדיים, לאיתור עמיתים שהקשר עימם נותק ולאיתור מוטבים לאחר מותו של עמית, וכן יידוע העמיתים או המוטבים כי קיימים כספים להם הם זכאים.
חוק הפיקוח על קופות גמל קובע, בין היתר, כי בניהול נכסי קופת גמל, במתן שירות לעמיתיהן ובמילוי שאר תפקידיה לפי הוראות החוק, תפעל החברה המנהלת באמונה ובשקידה לטובת כל אחד מהעמיתים, תנהג בזהירות וברמת מיומנות שנאמן מיומן היה נוהג בהן בנסיבות דומות, ותנקוט את כל האמצעים הסבירים לשם שמירה על נכסי קופות הגמל שבניהולה ועל הזכויות הנובעות מנכסים אלה.
חובת הנאמנות והחובה לשמור על עניינם של עמיתי קופות הגמל וכן החובה לשמור על עניינם של המבוטחים מחייבת את הגופים המוסדיים לשמור על קשר שוטף ורציף עם כל העמיתים והמבוטחים שאת כספיהם הם מנהלים במטרה לאפשר להם לקבל החלטות מושכלות בזמן אמת באשר לכספם.

תחילתו של טיוטת חוזר זה ביום תחילתן של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשס"ט-2009.

הון ודרישות הון

בחודש ינואר 2011 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת), התשס"ט-2009 וכן טיוטת חוזר בדבר דרישות ההון מחברות מנהלות (להלן - "ההוראות").

בהתאם להוראות מוצע להרחיב את דרישות ההון מחברות מנהלות. דרישות ההון החדשות תכלולנה דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון עצמי התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. כמו כן היא תידרש להעמיד הון נוסף בגין חברות מנהלות נשלטות ובגין סכום הנכסים המוחזקים בניגוד להוראות דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש או בניגוד להוראות הממונה, בין השאר תידרש החזקה של נכסים נזילים בשיעור של 70% לפחות מההון העצמי המזערי הנדרש וכן קיים איסור על החזקת מוניטין כנגדו.
חברה מנהלת תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם הונה העצמי הוא לפחות בגובה ההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות אלה.

כללי השקעה

בחודש במרס 2011 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"א 2011 שמטרתן הסדרת מסגרת אחת לכל הגופים המוסדיים לרבות כספי הנוסטרו. במסגרת זו בוטלו הבחנות בין כללי ההשקעה החלים על נכסי קופות הגמל וקרנות הפנסיה לבין אלו החלים על כספי פוליסות שמשתתפות ברווחים, כמו כן שונן חלק מכללי ההשקעה.

משיכה חלקית מקרן השתלמות

בחודש פברואר 2011 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים חלקית מקרן השתלמות), התש"ע -2010 שמטרתה לאפשר לעמיתים משיכה חלקית של כספים בקרן.

3. מצב כספי קרנות הפנסיה

א. קרן פנסיה מקיפה

התחייבויות פנסיוניות:

	ליום 31 במרס 2011	ליום 31 בדצמבר 2010
	אלפי ש"ח	
התחייבות לפנסיונרים	113,481	123,490
התחייבות לפנסיונרים זכאים קיימים	2,699	2,704
התחייבות למבוטחים	3,530,203	3,290,878

ההון הצבור נטו של קרן הפנסיה ליום 31 במרס 2011 הסתכם לסך של כ – 3,646 מיליון ש"ח, לעומת כ- 3,417 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010.

ההתפתחות, במשך שלוש השנים האחרונות בסך כל המאזן, בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על ההוצאות (אלפי ש"ח):

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2011		2011	2010		2009	
	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח
סך כל המאזן (נכסים)	3,655,822	6	3,435,907	40	2,461,696	65	1,493,463
התחייבויות פנסיוניות	3,646,383	7	3,417,073	40	2,446,654	66	1,478,298
עודף הכנסות, נטו	16,956	(93)	234,793	(41)	395,662	215	(345,536)

עודף / גרעון אקטוארי

על פי הנחיות האוצר, העודף האקטוארי מחולק לעמיתים.
בהתאם להנחיות אגף שוק ההון, עודכנו הלוחות האקטואריים שעל פיהם מחושבים דמי הסיכון למקרי מוות, מקדמי הפרישה לפנסיה. מועד העדכון הינו 1 בינואר, 2008.

ב. קרן הפנסיה הכללית

התחייבויות פנסיוניות

	ליום 31 במרס 2011	ליום 31 בדצמבר 2010
	אלפי ש"ח	
התחייבות לפנסיונרים	980	1,026
התחייבות למבוטחים	46,069	43,368

ההון הצבור נטו של קרן הפנסיה הכללית ליום 31 במרס, 2011 הסתכם לסך של 47,049 אלפי ש"ח לעומת 44,394 אלפי ש"ח בשנת 2010.

סך הנכסים המנוהלים נטו גדל בתקופת הדוח גדל בשיעור של כ- 6%, הנובע מגידול בדמי הגמולים שהועברו לקרן בסך של 3,264 אלפי ש"ח בתקופת הדוח לעומת 2,396 אלפי ש"ח ברבעון מקביל אשתקד, גידול של כ- 36%.

ההתפתחות, במשך שלוש השנים האחרונות בסך כל המאזן, בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על ההוצאות (אלפי ש"ח):

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2011		2011	2010		2010	2009
	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח	השינוי ב - %	אלפי ש"ח
סך כל המאזן (נכסים)	47,153	5.73	44,597	34	33,222	70	19,582
התחייבויות פנסיוניות	47,049	5.98	44,394	34	33,093	70	19,471
עודף הכנסות (הפסדים), נטו	(205)	(107.3)	2,806	(49)	5,506	261	(3,412)

עודף / גרעון אקטוארי

על פי הנחיות האוצר, העודף האקטוארי מחולק לעמיתים.
בהתאם להנחיות אגף שוק ההון, עודכנו הלוחות האקטואריים שעל פיהם מחושבים דמי הסיכון למקרי מוות, מקדמי הפרישה לפנסיה. מועד העדכון הינו 1 בינואר, 2008.

4. תוצאות הפעולות

1. להלן דוח הרווח וההפסד של החברה :

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
הכנסות			
מדמי ניהול, נטו	18,641	14,697	66,981
מהשקעות:			
ממזומנים ושווי מזומנים	21	6	46
מהשקעות פיננסיות, נטו	(109)	364	949
	(88)	370	995
	18,553	15,067	67,976
הוצאות			
מכירה ושיווק	8,910	8,159	37,461
הנהלה וכלליות	7,435	4,546	21,614
הוצאות (הכנסות) מימון	(1)	9	(139)
	16,344	12,714	58,936
רווח לפני מסים על הכנסה	2,209	2,353	9,040
מסים על הכנסה	792	856	2,074
רווח נקי	1,417	1,497	6,966
רווח כולל	1,417	1,497	6,966

לעניין דמי ניהול מקרנות, נטו - ראה סעיף 2 להלן.

במהלך תקופת הדוח היו לחברה הפסדים מהשקעות פיננסיות של 109 אלפי ש"ח, בהשוואה להכנסות של 364 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המכירה והשיווק עלו בתקופת הדוח לסך של 8,910 אלפי ש"ח, בהשוואה לסך של 8,159 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות הנהלה וכלליות עלו בתקופת הדוח לסך של 7,435 אלפי ש"ח, בהשוואה לסך של 4,546 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ - 64%. ניתן לייחס את הגידול לתשלום עבור שירותי תפעול המשולמים לחברה האם כתוצאה מהגידול בפעילות, וכן להוצאות בגין פיצוי עמיתים בסך של 1.5 מיליון ש"ח.

הגידול הניכר בהוצאות, הביא לקיפאון ברווח לפני מסים על הכנסה מסך של 1,497 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד לסך של 1,417 אלפי ש"ח בתקופת הדוח, למרות הגידול הניכר בהכנסות.

2. <u>פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים</u>

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
<u>מקרנות פנסיה:</u>			
מקרן פנסיה לעמיתים ותיקים*):			
דמי ניהול מדמי הגמולים	-	321	1,337
דמי ניהול מעמיתים מוקפאים	-	80	350
דמי ניהול מתשלומי פנסיות	-	53	227
החזרי דמי ניהול	-	(35)	(168)
	-	419	1,746
מקרן פנסיה מקיפה:			
דמי ניהול מדמי הגמולים	12,130	10,419	44,612
דמי ניהול מנכסי הקרן	3,417	3,100	11,986
החזרי דמי ניהול	-	(2,128)	(2,841)
	15,547	11,391	53,757
מקרן פנסיה כללית:			
דמי ניהול מנכסי הקרן	199	140	665
דמי ניהול מתשלומי פנסיה	-*)	-*)	-
החזר דמי ניהול	-	-	-
	199	140	665
	15,746	11,950	56,168

מקופות גמל - דמי ניהול מנכסי הקופה:

הפניקס תגמולים ופיצויים	940	1,002	3,729
הפניקס השתלמות	1,673	1,413	5,788
קופת פיצויים מרכזית	178	238	896
עמית קופה לתגמולים ופיצויים	104	94	400
	2,895	2,747	10,813
	18,641	14,697	66,981
הטבות ביטוחיות למבוטחים (נכלל בסעיף הוצאות מכירה ושיווק)	105	95	371

*) לפרטים בדבר העברת ניהול קרן פנסיה יסוד עמית, ראה ס' 1
דמי הניהול המתקבלים מניהול הקרנות נגבים מתוך דמי הגמולים שגבו הקרנות (6% מדמי הגמולים בקרן המקיפה, ברוטו, לפני החזרים והטבות) ומתוך הצבירה של העמיתים בקרנות (0.5% לשנה בקרן המקיפה ו - 2% בקרן הכללית, ברוטו, לפני החזרים).

ההכנסות מדמי ניהול נטו מקרנות הפנסיה בתקופת הדוח עמדו על 15,746 אלפי ש"ח, בהשוואה ל - 11,950, גידול של כ - 32%.
הגידול הניכר נובע הן כתוצאה מגידול בנכסים שנרשם בתקופת הדוח בקרן, שהוביל לגידול גם בגביית דמי הגמולים ולגידול ההחזרים הניתנים בגינם, והן בשל פעילות שיווקית נרחבת הנובעת מהתחרות הגוברת בשוק הפנסיה.

בתקופת הדוח החברה רשמה הכנסות מקופות הגמל בסך 2,895 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 2,747 אלפי ₪ בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ – 5%.

3. דוח תנועה בקרן הפנסיה המקיפה

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
סך נכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לתחילת התקופה	3,417,073	2,446,654	2,446,654
תוספות לקרן			
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	245,053	173,645	839,208
עודף הכנסות נטו - מועבר מדוח הכנסות והוצאות	16,956	60,452	234,793
העברות			
העברות צבירה לקרן	31,290	14,373	93,502
סך כל ההעברות והתוספות לקרן	293,299	248,470	1,167,503
תשלומים והעברות			
תשלומים לפנסיונרים			
תשלומי פנסיית זקנה	166	95	503
תשלומי פנסיית נכות	1,413	827	5,508
תשלומי פנסיית שאירים	675	543	2,295
	2,254	1,465	8,306
תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה			
תשלומי פנסיית זקנה	5	4	18
תשלומי פנסיית נכות	15	16	61
תשלומי פנסיית שאירים	36	36	145
	56	56	224
תשלומים והעברות לאחרים			
העברות צבירה מהקרן	37,688	20,130	99,804
החזרת כספים למבוטחים	23,991	17,635	88,750
	61,679	37,765	188,554
סך הכל תשלומים והעברות	63,989	39,286	197,084
סך נכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לסוף התקופה	3,646,383	2,655,838	3,417,073

ההון הצבור נטו של קרן הפנסיה ליום 31 במרס, 2011 הסתכם לסך של כ- 3,646 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,417 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2010.

במסגרת מעבר בין קרנות הועברו בתקופת הדוח מקרן הפנסיה החדשה מבוטחים לקרנות אחרות שסך הצבירה בגינן הינה 37,688 אלפי ₪ (תקופה מקבילה אשתקד 20,130 אלפי ש"ח). כנגד הצטרפו בתקופת הדוח לקרן מבוטחים במסגרת מעבר בין קרנות שסך הצבירה בגינם הינה 31,290 אלפי ₪ (תקופה מקבילה אשתקד 14,373 אלפי ש"ח).
סך הנכסים ליום 31 במרס, 2011 מסתכמים ב- 3,655,822 אלפי ש"ח מול סך נכסים של 3,435,907 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010, כלומר גידול של כ- 6% הנובע מתשואה נומינלית ברוטו בשיעור של 1.68% ובעיקר מגידול בדמי הגמולים שהועברו לקרן מ- 173,645 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ל- 245,053 אלפי ש"ח בתקופת הדוח, גידול של כ- 41%.

4. דוח תנועה בקרן הפנסיה הכללית

	ל - 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2011	2010	2010
	בלתי מבוקר		מבוקר
	אלפי ש"ח		
סך נכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לתחילת התקופה	44,394	33,093	33,093
תוספות לקרן			
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	3,264	2,396	10,124
עודף הכנסות, נטו - מועבר מדוח הכנסות והוצאות	(205)	929	2,806
	3,059	3,325	12,930
העברות לקרן			
העברות צבירה לקרן	334	-	509
סך הכל תוספות לקרן	3,393	3,325	13,439
תשלומים והעברות			
תשלומי פנסיית זקנה	19	22	71
החזרת כספים למבוטחים	330	289	1,176
העברות צבירה מהקרן	389	159	891
סך הכל תשלומים והעברות	738	470	2,138
סך נכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לסוף התקופה	47,049	35,948	44,394

ההון הצבור נטו של קרן הפנסיה הכללית ליום 31 במרס 2011 הסתכם לסך של 47,049 אלפי ש"ח לעומת 44,394 אלפי ש"ח בשנת 2010.
סך הנכסים המנוהלים בתקופת הדוח גדלו בשיעור של כ- 6%. הגידול נובע מגידול בדמי הגמולים שהועברו לקרן מ- 2,396 אלפי ש"ח בתקופה המקביל אשתקד ל- 3,264 אלפי ש"ח השנה, גידול של כ- 36%.

5. <u>תחזית זרמי כספים</u>

החברה צופה המשך גידול בהיקפי פעילות הקרנות שבניהולה ומשקיעה מאמצי שיווק גדולים. צפוי המשך גידול משמעותי בהיקף דמי הגמולים המתקבלים ובצבירה בקרנות, בין היתר על רקע הגידול בהפרשות מבוטחים מכוח צו ההרחבה לעניין פנסיה חובה, אשר יגרמו גם לגידול בסעיף ההכנסה של דמי הניהול.
במקביל צפוי גידול בהוצאות מכירה ושיווק וכן בהחזרים ובהטבות הביטוחיות לעמיתים.

אין צפי לפדיון מואץ של זכויות עמיתים, למעט גידול מסוים על רקע הגידול בהיקף הקרנות ועל רקע צפי לפדיונות גבוהים מהמקובל בקרב מבוטחים מכוח צוו ההרחבה לעניין פנסיה חובה אשר להם יתרות צבורות נמוכות באופן יחסי.

אין מידע על קשיים צפויים במימושם של נכסים או חובות שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרנות הפנסיה.

התשלומים לקרן וממנה מבוצעים במזומן, בהתאם להוראות האוצר לעניין העברות כספים בין קרנות פנסיה.

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 מטיל התחייבות על הקרן, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם. החברה נמצאת במהלך של טיוב נתוני חובות מעסיקים, ורק אז ניתן יהיה לאמוד את חובות המעסיקים ולטפל בהם בהתאם להוראות החוק.

6. <u>השפעות אירועים והתפתחויות חיצוניים לענף הפנסיה</u> והגמל

<u>שוקי הכספים בישראל</u>

הרבעון הראשון של 2011 עמד בסימן המהומות במדינות ערב, שהחמורות שבהן התרחשו במצריים, בלוב ובסוריה. ברמת שוקי ההון, אירועים אלו תרמו להאמרת מחיר הנפט בעולם מתחילת השנה אל מעל 100 דולר לחבית. השפעת המהומות שעשויות להביא לשינוי באופי השלטון במדינות אלו וההשלכות על ישראל, עוד ראויות להתברר. יחד עם זאת, אירועים אלו כבר תרמו להסלמה מסוימת ביחסים מול הפלשתינאים ששבו לשלח טילים לעבר ישובים בישראל וזאת לצד תכונה בזירה הפוליטית סביב האפשרות להכרזה חד צדדית על מדינה פלשתינאית בספטמבר. בנוסף לאי הודאות שיצרו אירועים אלו, לקראת תום הרבעון התרחשו מספר רעידות אדמה קשות ביפן שתרמו לחשש מפני אסון גרעיני. לאירוע כזה יתכנו השלכות פיננסיות עולמיות עקב העלויות החזויות לשיקום תוך ניצול תגמולי ביטוח, צפי לפגיעה בכושר יצור של חברות מקומיות וכד'. השפעת האירוע בלטה בשוקי ההון בעולם ובארץ בעיקר בסוף מרץ - תחילת אפריל אך החלה להיחלש במחצית השנייה של אפריל.

מחיר הנפט הגבוה ומחירי סחורות המזון שהתבססו ברמות גבוהות יחסית, תוך תנודתיות גבוהה, הפכו את האינפלציה לנושא שיח עיקרי בשוקי ההון בעולם. בישראל נוספו לכך לחצי שכר שעדיין מתנהלים במגזר הציבורי. ברבעון הראשון, עלה מדד המחירים לצרכן בישראל ב- 0.7% כאשר לפי נתוני הלמ"ס המגמה לתקופה זו הצביעה על קצב גידול שנתי במדד הכולל של 5.7%, של המדד ללא דיור ב- 5.1% ושל המדד ללא דיור וללא ירקות ופירות ב- 6.1%. המשמעות הינה שההתייקרות התפזרה על מוצרים ושירותים רבים. לאור נתונים אלו, חזה בנק ישראל כי ב- 12 החודשים הבאים תיוותר האינפלציה מעל טווח היעד ותרד אל גבולו העליון רק באמצע 2012. לאור זאת, הועלתה ריבית בנק ישראל במצטבר ב-1% במהלך הרבעון הראשון. העלאה מפתיעה של הריבית ב- 0.5% בסוף מרץ, שאותתה על כוונה רצינית של הבנק להילחם באינפלציה, השפיעה לשלילה על תשואת אגרות החוב הממשלתיות הצמודות, בעיקר בחלק הארוך של עקום התשואות.

לאור מכלול אירועים זה, רשמו שוקי המניות בישראל ירידות ברוב התקופה הנסקרת. בסיכום הרבעון, רשם מדד הבנקים תשואה שלילית של כ- 2%, מדד ת"א 25 ירד בכ- 0.4%, מדד ת"א 100 ירד בכ- 1.3% ומדד יתר 50 ירד ב- 5.7%. מבחינה זו, בלטו שוקי המניות בארץ בתשואת חסר למול שוקי המניות בארה"ב ובאירופה.

ברבעון הראשון, נמשכו הנפקות של אג"ח קונצרני בהיקפים גבוהים, גם של אג"ח בדירוגים נמוכים. נראה שעודף ההיצע וצמצום המרווחים החלו להשפיע לרעה ובמהלך חודש מרץ נרשמו לראשונה מזה זמן תשואות שליליות במדדי התל בונד, תוך פתיחת מרווחים בכל הדירוגים. במקביל, בשוק האג"ח הממשלתי, נרשמה השפעה שלילית לאירועים בזירה הגיאופוליטית שתורגמה לעלייה בפרמיית הסיכון של המדינה וזאת לצד עליית מחיר הנפט שהגבירה את הערכות המשקיעים להאצה בהעלאת הריבית. התוצאה, פתיחת מרווח בין אג"ח ממשלת ארה"ב לאג"ח לא צמוד בישראל לרמות של 1.9-2%. אגרות החוב הקונצרניות הצמודות הושפעו לרעה גם מעליית התשואות באג"ח הממשלתי הצמוד. בסיכום הרבעון, מדד תל בונד 20 רשם תשואה חיובית קלה של כ- 0.5% ומדד תל בונד 60 עלה בכ- 0.8%. באפריל, נרשמה היחלשות נוספת באפיק הקונצרני תוך עלייה במרווחי הסיכון בעוד בחודש מאי כתגובה לירידת התשואות באג"ח ממשלתי, נרשמו עליות קלות גם במדדי התל בונד, תוך שמירת רמת המרווחים.

למרות עליית ריבית בנק ישראל ל- 3% בתום הרבעון הראשון, הריבית הריאלית במשק עדיין אפסית לאור ציפיות אינפלציה ל- 12 חודשים קדימה ברמת 3-3.5% . בנק ישראל מודע לכך שהריבית הנוכחית מעודדת אינפלציה במחירי נכסים ריאלים אך מאידך עדיין מחויב ליצירת תנאי שע"ח דולר/שקל תחרותיים ליצואנים. תפיסה זו הובילה את הנגיד להמשיך ולרכוש דולרים בהיקפים ניכרים מתחילת השנה והיא שהעמידה את יתרות המט"ח של ישראל באפריל על רמת שיא חדשה של כ- 77.4 מיליארד דולר.

מצבו הטוב של המשק בישראל קיבל ביטוי בהעלאת תחזית הצמיחה ל- 2011 , ע"י בנק ישראל לרמת 4.5% ובפרסום שיעור האבטלה שירד בינואר ל- 6.1%, קרוב לרמתו טרום המשבר. בנק ישראל הביע במהלך החודשים האחרונים דאגה מעליית מחירי הדיור ובחר לפעול בדרכי רגולציה, המטילות מגבלות על משכנתאות, בכדי להילחם בתופעה. המשך התרחבות פערי הריבית בישראל למול ארה"ב ואירופה ניכרה ביחסי שע"ח. השקל שמר על מעמדו ומתחילת הרבעון תוסף שערו למול הדולר בכ- 2.2% אך נחלש למול היורו בכ- 4.9%. השוני במעמד השקל למול היורו נגזר מהיחלשות כוללת של הדולר למול מטבעות אחרים בעולם והשקל ביניהם. היחלשות חוזרת בשקל נרשמה בחודש מאי על רקע התחזקות הדולר בעולם למול היורו ומטבעות אחרים עקב מצבה המתדרדר של יון והכרזת ה- *ECB* שהריבית בגוש היורו לא תעלה שוב בהכרח בחודש יוני.

לאחר תאריך המאזן, נכזבו באפריל תקוות המשקיעים ומשרד האוצר להעלאת דירוג האשראי ותחזית הדירוג לישראל ע"י חברת הדירוג מודיס וזאת לאור המצב הגיאופוליטי. אגרות החוב הממשלתיות בישראל שהושפעו גם מירידת התשואות באג"ח ממשלת ארה"ב, רשמו תשואות חיוביות. לאור ירידות חדות במחירי הסחורות ופרסום מדד אפריל שהיה נמוך מהציפיות, עלתה הערכה להתמתנות בלחצי האינפלציה בישראל, שראויה עוד להיבחן בחודשים הבאים. מצב זה תרם לירידה בציפיות האינפלציוניות לכ- 2.7% בטווחים הארוכים ושמירתן ברמה גבוהה, מעל 3.5%, בטווחים הקצרים.

<u>שווקי הכספים בחו"ל</u>

שוקי המניות והאג"ח בעולם פעלו ברבעון הראשון, על רקע חדשות מעורבות בראשן החדשות ממדינות ערב שגרמו לעליית מחיר הנפט. אירועים מרכזיים נוספים היו כדלקמן: הראשון, נרשמה עליה במפלס הדאגה לגבי יכולתן של יון, פורטוגל ואירלנד להמשיך ולשרת את חובן שבאה לידי ביטוי בעליית תשואות אג"ח של מדינות אלו לשיאים חדשים אך לא החלישה את האירו. השני, חברת הדירוג *P&S* הודיעה על הורדת תחזית דירוג האשראי של ארה"ב לשלילית. השלישי, נרשמה העלאת ריבית ראשונה באירופה לצד העלאת ריבית נמשכת במספר מדינות מתפתחות, על רקע עלייה בציפיות האינפלציה. הרביעי, היחלשות בולטת של הדולר למול מטבעות מובילים בעולם שהעלתה שאלות לגבי כדאיות המשך הפעלת מדיניות מרחיבה ורכישת אג"ח ממשלתי ע"י הפד במסגרת ה- *QE2* ולגבי הצעדים לאחר שתוכנית זו תסתיים בחודש יוני. למרות מידעים אלו, רשמו שוקי המניות באסיה, ארה"ב ואירופה עליות נאות בין השאר, לאור תוצאות טובות של החברות לסיכום 2010.

האירועים במזרח התיכון וביפן תרמו לתופעת "בריחה לאיכות" תוך יציבות יחסית בתשואות אג"ח ממשלת ארה"ב וזאת למרות פרסום נתונים על הגרעון המאמיר שהגיע ל- 14 טריליון דולר

ומהווה קרוב ל- 100% מהתוצר בארה"ב. תשואת אג"ח ל- 10 שנים עלתה מ- 3.31% בתחילת השנה ל- 3.45% בסוף מרץ וחזרה ל- 3.20% באמצע מאי. זאת בין השאר על רקע נאום נגיד הבנק הפדרלי כי בכוונתו לשמר סביבת ריבית נמוכה לעוד תקופה ממושכת לאור ההתאוששות האיטית מדי בשוקי הדיור והתעסוקה אך גם לאור ירידות חדות במחירי הסחורות בתחילת חודש מאי, שחיזקו שוב את תחושת אי הודאות בקרב המשקיעים.

על רקע זה, שווקים שבהם הריבית צפויה להישאר נמוכה (כמו ארה"ב ואירופה), נטו לביצועי יתר על פני שווקים המתאפיינים בצמיחה מהירה המלווה באינפלציה ועקב כך מחייבים עליית ריבית. ברבעון הראשון עלה מדד *MSCI* העולמי ב- 4.6% כאשר המדינות המפותחות רשמו לרוב תשואות עדיפות על המדינות המתפתחות - מדד *S&P500* עלה בכ- 5.4% , מדד נסדא"ק עלה ב- 4.4%, מדד יורו סטוקס 50 עלה ב- 3.7%, מדד ניקיי ירד ב- 6.1% (על רקע רעידת האדמה הקשה), מדד שנחאי בסין עלה ב- 6.4% ומדד *MSCI* של השווקים המתפתחים עלה ב- 2.2%.

לאחר תאריך המאזן, עברו שוקי המניות בישראל לרשום תשואה שלילית כאשר שוקי המניות בחו"ל המשיכו להניב תשואות עודפות.

7. <u>הצהרות המנכ"ל ומנהל הכספים לגבי ביצוע בקרות (SOX 302 ו - SOX 404):</u>

<u>הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי (sox 302)</u>

בחברת הפניקס פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "**החברה**"), חלות הנחיות המפקח לפיהן מתנהל תהליך בהתאם לעקרונות סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", כמפורט להלן.

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק "סרבנס אוקסלי" (Sarbanes-Oxley Act of 2002), פרסם הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון בשנים 2006-2007 חוזרים המטילים על הגופים המוסדיים לצרף לדוחות הכספיים הצהרות של המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף המוסדי האמור מובא לידיעתם. בחודש נובמבר 2010 פורסם חוזר "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים" אשר עדכן, בין היתר, את נוסח הצהרות המנהלים ואת מתכונת הגילוי בדבר יעילות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות ובדבר שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי. בהתאם לאמור, החברה קיימה את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקרות הפנימיות בחברה.

הנהלת החברה, בשיתוף עם המנכ"ל ומנהלת הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה ומנהלת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרץ 2011 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

עם זאת, החברה נמצאת בתהליך של פיתוח, שידרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל את ביצוע התהליכים השונים ו/או את הבקרה הפנימית ו/או את השירות ללקוחות.

<u>אחריות בקרה פנימית על הדיווח הכספי (SOX 404)</u>

בחודש יוני 2009 פורסם חוזר ליישום הוראות סעיף 404 לחוק "סרבנס אוקסלי" באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. בהתאם לחוזר, החברה ביצעה בחינה רחבה של התהליכים המרכזיים בחברה ונהלי העבודה והבקרה הקשורים בהם.

בחודש נובמבר 2010 פורסם חוזר בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים". החוזר בא, בין היתר, לקבוע את נוסח דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי וכן את נוסח חוות דעת של רואה החשבון המבקר. בהתאם לחוזר, דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על

הדיווח הכספי בתהליכי פנסיה, למעט תהליך השקעות, ייכלל במסגרת הדוחות הכספיים לתקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2011. כמו כן, במסגרת חוזר זה נדחו המועדים שנקבעו לשלב האימות והתיעוד של הדיווחים הנלווים וכן נדחה המועד לצירוף הצהרות ההנהלה על הבקרה הפנימית בנוגע לדוח לעמית ולמבוטח.

החברה פעלה ופועלת ליישום ההליך הנדרש בהתאם לחוזרים הנ"ל. כמו כן, החברה נמצאת בתהליך יישום השלבים הבאים, הכלולים בחוזר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנוגע לדיווחים הנלווים ובנוגע לדוח לעמית ולמבוטח.

לדוחות הכספיים של החברה מצורפות ההצהרות הנדרשות.

_____	_____
בני שיזף, יו"ר הדירקטוריון	מוטי דהן, מנכ"ל